

עמית: אילו הצליח, העסק ב'ש', לא היו מבקרים

אותו יעקב שימשון שפירא: ה היה שוויץ גדול

ניצבו בשני צידי המיתרס הפוליטי בפרשיות שהם דנים בהן. העיתונאי ישעיהו בן-פורת קיים משך שנתיים שיחות עם כל אחד מן השמונה. כאשר התפרסמו השיחות ב"ידיעות אחרונות" אפשר היה לקרוא אותן "לאורך", בזו אחר זו. כינוסן בספר, לאחרונה, מאפשר קריאה "לרוחב" — שכן האנשים בצמרת מדברים באותו אדם או באותו נושא. התוצאה מזכירה לעיתים את "ראשונים": לכל אחד האמת שלו.

נחום גולדמן היה נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ישראלי גלילי היה יועץ הסתרים של גולדה מאיר, וככל הנראה היה שר בממשלת המערך, אם תקום. יעקב מרידור מוזכר היום כיוורשו של מנחם בגין בראשות הליכוד. יעקב שימשון שפירא היה שר-מישפטים ומאיר עמית עמד בראש ה"מוסד". יעקב חזן הוא ממנהיגי מפ"ם. ברונו קריסקי הוא הקאנצלר האוסטרי, ושימחה ארליך — היום סגן ראש ממשלת-ישראל. הם הכירו את האנשים שעליהם הם משוחחים, ולא פעם

מראיין בן-פורת לאורך ולרוחב

גורל המדינה

נטרגדיה יפאנית

שבגין עקשן. גלילי וארליך: הוא פשרן. מרידור וקריסקי מסכימים: בגין חתם על השלום בגלל הלחץ האמריקאי.

נחום גולדמן: הרושם שלי הוא שבגין אינו פתוח לקלוט קונספציה של הזולת. כלומר, אינו טלקטואלית הוא אינו קולט. הוא שומע, אבל איננו מקשיב. זה מביך... הוא חושב

את השיטות בימים ההם, נראה לי שמגמה כזאת לא בהכרח ירדה מלמעלה למטה, אלא הייתה יוזמה בכיוון הפוך. מלמטה למעלה... קל מאוד לבקר לאחר מעשה. אילו זה היה מצליח, לא היו מבקרים את זה. מאחר שזה לא הצליח, כל אחד יש לו מה להגיד — למה עשו ככה ולמה לא עשו ככה, ולמה לא הכינו את האנשים... אני באמת נוטה להאמין שעד

דין

כולם מכירים את דיין, ופחות או יותר גם מסכימים בהערכת אישיותו. חדמות המצטיירת מן התיאורים: זאב בודד שדועותיו משתנות במהירות, תכססן שמתרחק מחברים.

נחום גולדמן:

הוא איש מוכשר מאוד. יותר מוכשר מאחרים. אבל אי-אפשר לסמוך עליו. הוא "אאוטסיידר", הוא בכלל לא מתאים להיות בקבוצה. הוא סוס בודד — והוא מתגאה בזה. מי כמוני יכול להבין את זה.

ישראל גלילי:

תמיד היה יסוד לחשוב שלא הכל גלוי איתו, שמשוהו נסתר. שיש חשבונות אישיים שאינם מחוורים לנו. שלא תמיד ישנה מצידו מידת הגילוי והכנות הנדרשים בחיי התנועה, שיש לו חשבונות משלו, ומזומנות לך הפתעות מתחכמות, והדבר יצר חציצה בינו לבין החברים. הדבר נובע מאופיו, מטבעו, וכן ממגמתו הר משתנה.

יעקב מרידור:

אני מסתמך על בן-גוריון, על הרבי הגדול, שהיתה לו דעה טובה מאוד על דיין. יש בדין גדולה מסויימת, של מדיניות, לא של עסקנות. דיין איננו עסקן מיפלגתי מיסודו. מבחינה לאומית הוא מחונן בשיקולים בריאים. זה שהוא טעה במלחמת יום-הכיפורים, אין ספק שהוא נתן על כך את הדין, זה דבר לחוד.

מאיר עמית:

למדנו לעבוד ביחד בלי להתחכם אחד בשני יותר מדי. משה דיין אינו מסוגל ואינו אוהב שמתחכלים בו יותר מדי. כל החוכמה איתו היא איך אתה מבין דבר מתוך דבר, ואיך אתה עושה דברים לפי רוחו מבלי שאתה מנדנד לו ויורד לפרטים ושואל יותר מדי שאלות. אין לו סבלנות לזה.

העסק ב'ש'

"העסק ב'ש'" — הטמנת פצצות בבתי-יקולנוע ובמוסדות אמריקאים בקהיר עליידי שליחי המודיעין הצבאי הישראלי — היה הגורם ל"פרשה". מאיר עמית היה אז ראש אג"ם בצה"ל. יעקב שימשון שפירא היה יו"ר הנהלת הקואליציה בכנסת, ולימים, כשר-מישפטים, יזם את חוק ועדות-החקירה, בין השאר בגלל "הפרשה".

מאיר עמית:

המגמה האינטרטיגטיבית היתה לסכסך בין מצריים לארצות-הברית. לא הייתי מעורב בעסק הזה, אבל עד כמה שאני היכרתי

דו"ח אגרנס

גלילי ושפירא היו חברים בממשלת גולדה, זו שמינתה את הוועדה. הראשון אומר: העובדה שהוועדה לא דנה באחריות הדרג המדיני הפגיעה את הממשלה. השני טוען: כתב המינוי היווה קבורה של העניין.

ישראל גלילי:

העובדה שהוועדה פטרה את הדרג הרביעי, בין שזה שר-הביטחון או הממשלה כולה, מאחריות — את זה אני דוחה בכל תוקף. הייתי ער ופעיל כשדנו בממשלה בהגדרת הסמכויות של ועדת אגרנס. הקי שדנו שלא לגדור את ועדת אגרנס, חלי לה, מלדון באחריותו או באשמתו או בני כויו של הדרג המדיני. הייתי עם גולדה מאיר כאשר הגישו לה את דו"ח הביניים. קראנו אותו ושינינו נדהמנו שהוועדה ראתה לאפשרי לשחרר מכל ספק הלכה ומסקנה את שר-הביטחון, את הממשלה ואת ראש-הממשלה. אבהנה זאת נראית מלאכותית. לא הטלנו בוועדה שום חשדות של מוטיבציה, אבל זה נראה בעינינו מדהים, כי הרי קיים שילוב הדוק בין אחריות הממשלה, ובמיוחד של השר לבין ממונה, לבין הרמטכ"ל, ובין השיקולים הצבאיים והפוליטיים. אלה דברים שלא ניתן להפריד ביניהם.

יעקב שימשון שפירא:

אינני יודע על-סמך מה הוחלט לנסח את כתב מינוי הוועדה כפי שנוסח. הממשלה עשתה מעשה שלפי דעתי היה קביר רת העניין, כלומר, ועדת-חקירה של אל-תשאל-שאלות — וזה אומר אני, האיש שהיה אחראי יותר ממישהו אחר לחקיקת החוק לוועדות-חקירה... אמנם הובטח לי, עליידי מי שהיה מוסמך יותר ממישהו אחר, שאוכל לקרוא את הדו"ח, אבל ההבטחה נתבטלה על-ידי הוועדה. אין להבין את ההחלטה השלילית, נוכח העובדה שחייבו את קציני צה"ל מדרגת אל"ם ומעלה ללמוד את הדו"ח, בעוד שהעניין בו נאסר עלי, על מי שהיה חבר בממשלה שהיתה אחראית למלחמה.

נושא: לבון, מרואיינים: חזן וגלילי

"זה השאיר צלקת עד היום"

שהוא חכם. לדעתי, הוא פוליטיקאי שגון, אך יש לי ספיקות אם הוא מדינאי. אני בכלל בדיעה שיהודים לא חכמים. אלא ערומים, וזו דבר אחר לגמרי.

ישראל גלילי:

אינני חושב שבגין מחונן בסגולות הדרושות לעיצוב מדיניות דומיננטית, שכל חבריו ובעלי-כריתיו עשויים לתמוך בה ברציפות ולאורך ימים בתנאים של הגר שמה, לא באופוזיציה... להערכתך הוא ניתן להשפעות מתחלפות, ופחות שומר אמונים לעמדותיו המוצהרות, שלא כמקור בל לחשוב, לטוב ולרע... כשהדברים אמורים בפרשות דרכים, בעיתות של מיבתן ושל הכרעה, אינני מושבע שהוא אכן

שלב מסויים הוא (לבון) לא ידע. אבל כבר הערתי שזה לא מעניין אותי. גם העובדה שהוא לא ידע לא מורידה מאחר ריותו.

יעקב שימשון שפירא:

העסק-ב'ש' היה חוסר שיקול דעת, מצד אחד, שוויץ גדול, מצד אחר. וברור לגמרי רי שפה היה ליכלוך רב. היתה תאונה, אבל עם יותר נסיון מדיני — היו עובדים על זה מזמן. זה השאיר צלקת עד היום.

בגין

חידועות חלוקות: גולדמן אומר